

Ministru kabineta
2015. gada 5.oktobra
rīkojums Nr.611

**MEŽA UN SAISTĪTO NOZARU ATTĪSTĪBAS PAMATNOSTĀDNES
2015.-2020.GADAM**

KOPSAVILKUMS

Mežs pilda arī daudzas sabiedrībai nozīmīgas ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas (aizsargā ūdens resursus un uzlabo augsni, ir dzīvotne nozīmīgai daļai bioloģiskās daudzveidības, t.sk., daudzām retām sugām, piedāvā rekreācijas iespējas un samazina klimata izmaiņas, u.c.). Mežs glabā kultūrvēsturiskas zīmes un ir nozīmīgs ainavas elements. Meža apsaimniekošana un meža produktu izmantošana dod būtisku ieguldījumu Latvijas kopējās klimata politikas īstenošanā un Latvijas starptautisko SEG emisiju samazināšanas saistību izpildē. Šo daudzo funkciju dēļ, mainoties sabiedrības vajadzībām, mainās arī meža politika un meža apsaimniekošana globālā, nacionālā un reģionālā līmenī

Meža nozari veido mežsaimniecība un kokrūpniecība. Mežsaimniecība ietver meža zemes apsaimniekošanu pilnā meža audzēšanas ciklā, meža produkcijas sagatavošanu un tirdzniecību. Meža produkcija ir materiāla (kokmateriāli (koksne kā izejviela), sēnes, ogas u.c.) un nemateriāla (meža bioloģiskā daudzveidība, rekreācijas iespējas un pakalpojumi, galvenokārt meža aizsargājošās funkcijas u.c.). Savukārt, kokrūpniecība Latvijā apstrādā mežā saražoto un piegādāto koksni - apaļos kokmateriālus, cirsmu atliekas, iegūstot pirmapstrādes produkciju (zāģmateriāli, koksnes plātnes u.c.) un tālākapstrādes (amatniecības izstrādājumi (koka durvis, logi, koka ēkas, gatavā tara, mēbeles u.c.) produktus.

Meža nozare sekmīgi attīstījusies tirgus ekonomikas apstākļos. Nozares saražotās produkcijas eksporta apjoma pieaugums kopš 1993.gada pieaudzis vairāk kā 18 reizi, 2014.gadā pirmo reizi sasniedzot 2 miljardu euro robežu. To veicinājuši vairāki faktori – kvalitatīva un pieejama izejvielu bāze (meža resursi, ilglaičīgas tradīcijas, zināšanas), kā arī valsts un nozares interešu grupu spēja vienoties par meža nozares attīstības ilgtermiņa mērķiem un šo mērķu sasniegšanas stratēģijas principiem.

Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes balstās uz Latvijas Meža politikā noteiktajiem pamatprincipiem, ievērojot Latvijas Republikas ratificētās starptautiskās konvencijas un starptautiskos līgumus, valdības parakstītas starptautiskās vienošanās, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030 noteiktās prioritātes, zinātniski pamatotas Latvijas dabas, sociālās un ekonomiskās likumsakarības un nacionālās meža apsaimniekošanas tradīcijas un pieredzi.

Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes 2015.–2020. gadam (turpmāk – Pamatnostādnes) ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kurā formulēti meža un saistīto nozaru attīstības vidēja termiņa stratēģiskie (attīstības politikas) mērķi, attīstības politikas pamatprincipi, rīcības virzieni attīstības politikas mērķu sasniegšanai, problēmas, kuras kavē šo mērķu sasniegšanu, kā arī politikas un darbības rezultāti.

Pamatnostādnes ir Latvijas meža nozares attīstības politikas galvenais dokuments, kurā ietvertie attīstības risinājumi dos būtisku ieguldījumu arī citos attīstības plānošanas dokumentos izvirzīto mērķu sasniegšanā un Latvijas SEG emisiju samazināšanas saistību izpildē.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030 (Latvija 2030) un Nacionālajā attīstības plānā 2020 (NAP 2020) izvirzīto mērķu sasniegšanai būtiski apzināt un racionāli izmantot meža un meža nozares potenciālu. Meža nozarei un saistīto nozaru politikām ir būtiska savstarpējā mijiedarbība un ietekme. Plānojot ar meža nozari saistīto nozaru politiku - lauksaimniecības, enerģētikas, būvniecības, reģionu, tirdzniecības, mājokļu u.c. attīstību, nepieciešams analizēt ieguvumus Latvijas tautsaimniecībai kopumā un sasaisti ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem. Vides politika ietekmē meža resursu pieejamību un meža resursu produktivitāti (spēju piesaistīt atmosfēras oglekli), kā arī meža produktu un pakalpojumu tirgu, lauksaimniecības politika - zemes izmantošanu un alternatīvas zemes izmantošanas rentabilitāti, enerģētikas politika - koksnes izmantošanu enerģijas ieguvē. Valstī pastāvošās tirgus un rūpniecības politikas ietekmē uzņēmējdarbības vidi meža un koksnes produktu ražošanā. Savukārt valsts mājokļu politika var būtiski palielināt koksnes pielietojumu ekonomisku, videi draudzīgu mājokļu būvniecībā.

Pamatnostādnes balstās uz Latvijas Meža politikā noteiktajiem pamatprincipiem, ievērojot Latvijas Republikas ratificētās starptautiskās konvencijas un starptautiskos līgumus,

valdības parakstītas starptautiskās vienošanās, Latvija 2030 un NAP 2020 noteiktās prioritātes, zinātniski pamatotas Latvijas dabas, sociālās un ekonomiskās likumsakarības un nacionālās meža apsaimniekošanas tradīcijas un pieredzi.

Meža un saistīto nozaru attīstības politikas mērķi

Ņemot vērā situāciju meža un saistītajās nozarēs esošās un potenciālās attīstības tendences Latvijā un pasaulē, iekšējās un ārējās vides ietekmes novērtējumu, kā arī to, ka meža nozare būtiski ietekmēs Latvijas monetāro stabilitāti un valsts kopējo eksporta produkcijas apjomu, Zemkopības ministrija sadarbībā ar nozares interešu grupām ir formulējusi meža šādus nozares attīstības politikas mērķus:

1.mērķis: Latvijas mežu apsaimniekošana ir ilgtspējīga un starptautiski atzīta;

2.mērķis: Latvijas meža nozares produkcija ir konkurētspējīga ar augstu pievienoto vērtību un atbilst klienta vajadzībām;

3. mērķis: Meža un saistīto nozaru attīstībai atbilstošs izglītības un zinātniskais potenciāls un cilvēkresursu prasību līmenis.

Lai novērstu identificētās problēmas un sasniegtu izvirzītos mērķus, ir noteikti šādi Pamatnostādņu rīcības virzieni un politikas rezultāti.

Pamatnostādņu rīcības virzieni un politikas rezultāti.

1. Latvijas mežu apsaimniekošana ir ilgtspējīga un starptautiski atzīta (*1.mērķis*).

1.1.Meža un meža zemes efektīva un ilgtspējīga apsaimniekošana.

Politikas rezultāti:

1.1. 1. Nodrošināta meža resursu pieejamību tagad un nākamajām paaudzēm,

1.1. 2. Pieaugusi meža kooperatīvā apsaimniekošana,

1.1. 3. Meža bioloģiskā daudzveidība saglabāta esošajā līmenī.

1. 2.Meža apsaimniekošanas risku mazināšana

Politikas rezultāti:

1. 2.1.Samazinājies mežaudžu dabiskais atmirums.

2. Latvijas meža nozares produkcija ir konkurētspējīga ar augstu pievienoto vērtību un atbilst klienta vajadzībām (*2.mērķis*).

2.1. Meža nozares konkurētspējas attīstība.

Politikas rezultāti:

2.1.1.Pieaudzis meža nozares apstrādātas koksnes produkcijas eksports,

2.1.2.Pieaudzis tālāk apstrādes produkcijas īpatsvars.

2.2. Jaunu koksnes produktu un uzņēmumu attīstība

Politikas rezultāti:

2.2.1.Samazinājies apaļo kokmateriālu un kokapstrādes blakusproduktu eksporta īpatsvars

3.Meža nozares attīstībai atbilstošs izglītības un zinātniskais potenciāls un cilvēkresursu prasību līmenis (*3.mērķis*).

3.1. Meža nozares zinātnes attīstība.

Politikas rezultāti:

3.1. 1. Pieaugusi meža nozares zinātnisko institūtu konkurētspēja un starptautiskā atpazīstamība,

3.1. 2. Nozares zinātniskajiem institūtiem pieauguši ienākumi no meža nozares uzņēmumiem sniegtiem P&A pakalpojumiem.

3.2. Meža nozares izglītības attīstība

Politikas rezultāti:

3.2.1. Mežsaimniecības un kokapstrādes mācību programmās pieaudzis studējošo skaits un konkurss uz vienu budžeta vietu.

3.3. Sabiedrības un meža īpašnieku informēšana un izglītošana
Politikas rezultāti:

- 3.3.1. Pieaugušas sabiedrības zināšanas un izpratne par ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu un koksnes produktu pielietošanu,
- 3.3.2. Pieaudzis apsaimniekoto privāto mežu īpatsvars.

Katram mērķim rīcības virziena ietvaros plānoti galvenie pasākumi/uzdevumi, darbības rezultāti un rezultatīvie rādītāji, kā arī Pamatnostādnēs paredzēto uzdevumu un pasākumu īstenošanas plāns izvirzīto mērķu un politikas rezultātu sasniegšanai.

Atsevišķu Pamatnostādņu pasākumu īstenošanai plānots piesaistīt atbalstu Darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteikto specifisko atbalsta mērķu ietvaros, kuru īstenošana plānota, balstoties ne tikai uz stratēģiju “Eiropa 2020” un NAP 2020, bet arī uz saistīto nozaru attīstības plānošanas dokumentiem.

Pamatnostādnēs iekļauto pasākumu īstenošanai tiks piesaistīts privātais, Eiropas Savienības fondu, kā arī valsts budžeta finansējums. Valsts budžeta papildus finansējums plānots tikai no 2017. gada ar likumu noteikto funkciju un uzdevumu īstenošanai, kā arī VMD meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības kapacitātes stiprināšanai, tādējādi nodrošinot arī valsts drošības stiprināšanu.

Zemkopības ministrs

J.Dūklavs